

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku T.C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 31 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 31 marca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 31 marca 2016 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 24 września 2015 r., zmieniającego zaskarżoną odwołaniem ubezpieczonego T.C. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 23 marca 2015 r., którą przyznano ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 16 marca 2015 r., odmawiając ustalenia wysokości tej emerytury, ponieważ ubezpieczony udowodnił jedynie 14 lat 3 miesiące i 22 dni stażu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego z niespornego stanu faktycznego wynika,

że ubezpieczony uprawniony jest do emerytury w wieku powszechnym, przyznanej decyzją organu rentowego z dnia 23 marca 2015 r. Wcześniej nie pobierał świadczeń emerytalnych z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Według Sądu Apelacyjnego, kwestią wymagającą rozstrzygnięcia była jedynie wysokość przyznanego ubezpieczonemu świadczenia emerytalnego, tzn. czy występują przesłanki do przyznania mu rekompensaty, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego we wskazanym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej.

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (czyli o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy), wynoszący co najmniej 15 lat. Przepis ust. 2 art. 21 ustawy stanowi z kolei, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę z tytułu, pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jego realizacja na zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba Przepis art. 21 określa ogólne warunki do rekompensaty czyli - zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy - do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabydą prawa do emerytury.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, kwestią sporną pozostawała możliwość zaliczenia do tego szczególnego stażu pracy również okresu zasadniczej służby wojskowej od 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r. w sytuacji, gdy zarówno przed powołaniem do jej odbycia jak i jej zakończeniu T.C. wykonywał

pracę w warunkach szczególnych. Nie było sporne, że ubezpieczony po odbyciu zasadniczej służby wojskowej zgłosił powrót do zakładu pracy w terminie ustawowym. Trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych, który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze. Powiększony skład Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (LEX nr 1385939) stwierdził, że: „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym; do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)”.

Skoro art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wprost odwołuje się do pojęcia okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS i jednocześnie nie ma wątpliwości, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zalicza się na warunkach wynikających z tego przepisu - spełnionych przez ubezpieczonego T.C. - do okresu pracy w szczególnych warunkach, to okres od 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r. prawidłowo został zaliczony przez Sąd I instancji do tego stażu pracy, co oznacza, że ubezpieczony legitymuje się wszystkimi przesłankami warunkującymi przyznanie rekompensaty, o której mowa w art. 21 - 23 ustawy o emeryturach pomostowych.

Organ rentowy zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w (...), opierając skargę kasacyjną na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj.:
a) art. 184 w związku z art. 32, art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), w związku z § 19 ust. 2 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w związku z art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 ze zm.), poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie powyższych przepisów, polegające na przyjęciu przez Sąd II instancji, iż do stażu pracy w szczególnych warunkach zaliczony został okres odbywania służby wojskowej; b) art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656), poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające, iż wnioskodawca T.C. spełnia warunki niezbędne do przeliczenia kapitału początkowego o wartość rekompensaty przysługującej na podstawie tegoż przepisu.

Mając powyższe na względzie, pozwany organ rentowy wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na fakt, iż stosowanie wskazanych przepisów budzi nadal poważne wątpliwości zarówno przed organami stosującymi, jak i w orzecznictwie sądów, z czego wynika potrzeba rozstrzygnięcia wątpliwości w zakresie wykładni tychże przepisów. W ocenie skarżącego, skarga jest oczywiście zasadna, zważywszy na jawną sprzeczność zaskarżonego rozstrzygnięcia z obowiązującym porządkiem prawnym, a także mając na względzie wymierne skutki ekonomiczne zaskarżonego orzeczenia.

Jednocześnie, pozwany organ rentowy wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), jak również poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 24 września 2015 r. i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania T.C. alternatywnie: uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy temu Sądowi do rozpoznania, zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany organ rentowy podniósł, że istnieje rozbieżność w orzecznictwie Sądów różnych szczebli na tle uznawania okresu odbywania służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach. W ocenie organu rentowego, w okresie służby

wojskowej wymóg faktycznego wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest spełniony.

W ocenie pozwanego, przepis art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony jest jedynie ucieleśnieniem zasady równego traktowania pracowników i uniknięciem negatywnych konsekwencji dla pracownika w zakresie w szczególności wysługi lat, zasad wynagradzania, zasad udzielania urlopów, w wyniku przymusowej absencji w pracy. Możliwość zaliczenia okresu odbywania służby wojskowej do stażu pracy, w tym także do stażu pracy w szczególnych warunkach była uwarunkowana powrotem do zakładu pracy przed upływem 30 dni od zwolnienia z odbywania służby wojskowej (art. 106 ustawy o powszechnym obowiązku obrony).

Pozwany podkreślił, że podjęta zatem przez Sądy obu instancji rozszerzająca wykładnia obowiązujących przepisów w zakresie możliwości zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania służby wojskowej, nie mieści się w założonych obecnie celach ustawodawcy. Żaden przepis nie wskazuje, aby okres służby wojskowej należało zaliczyć do stażu pracy w szczególnych warunkach. Zważywszy na okoliczność, iż nabycie wcześniejszych uprawnień emerytalnych jest przywilejem w stosunku do zasad ogólnych i to przywilejem, który ustawodawca w sposób wydatny ograniczył, wszelka rozszerzająca interpretacja przepisów nie wydaje się uzasadniona.

Ubezpieczony w odpowiedzi na skargę kasacyjną organu rentowego wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie nieuwzględnienia powyższego, o: oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania kasacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 15/08, LEX nr 490359).

Skarżący w niniejszej sprawie powołuje się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Powiększony skład Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (LEX nr 1385939) jednoznacznie bowiem stwierdził, że: „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)”; por. także np.); zob. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2014 r., I UK 442/13 (niepublikowany), z dnia 22 czerwca 2016 r., III PK 119/15 (niepublikowany), z dnia 25 stycznia 2017 r., II UK 628/15 (niepublikowany).

Należy ponadto przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepublikowane). Niniejsza skarga kasacyjna w

sposób oczywisty nie spełnia tych wymagań.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wskazując na jawną sprzeczność zaskarżonego rozstrzygnięcia z obowiązującym porządkiem prawnym, a także mając na uwadze wymierne skutki ekonomiczne zaskarżonego orzeczenia”.

Odnosnie do ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, to ma ona miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika prima facie, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/1, niepublikowane). Niniejsza skarga kasacyjna w sposób oczywisty nie spełnia także tych wymagań.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

as